

30. 11. – svatý Ondřej

Ačkoliv je tento svátek zasvěcen křesťanskému apoštolu a mučedníkovi, v lidovém prostředí byl významným dnem věštbých praktik, které mají svůj původ v pohanství.

Svatý Ondřej byl mladším bratrem Šimona Petra, i on byl rybář. Původně byli učedníky Jana Křtitele, ale později se připojili k Ježíšovi. Jan oba bratry na Ježíše upozornil slavnými slovy: „Hle, beránek boží.“

Po Ježíšově smrti působil sv. Ondřej v oblastech Malé Asie a Řecka. Ve městě Patrasu byl zatčen, mučen a ukřižován. Ondřej na kříži ve tvaru písmene X umíral tři dny.

Kříž dnes nazýváme ondřejským a nalézáme ho na vlajkách a znacích např. Skotska, Amsterdamu, Nelahozevsí, ruského námořnictva. Pod ondřejským křížem bojovali i Vlasovci...

Na české vesnici se lidé 30. listopadu více než meditaci nad postojem sv. Ondřeje k velikosti symbolu Kristova kříže věnovali věštění budoucnosti a ochranným rituálům.

Dokázáno je věštění pomocí hrnečků, pod kterými se ukrývala hlína, hřebec, chléb a prsten symbolizující smrt, nemoc, majetek a svatbu.

Z neznámého důvodu si Ondřeje zvolily za svého patrona nevěsty, které tohoto večera praktikovaly rozličné úkony vedoucí k odhalení identity ženicha. Poměrně neškodné třesení stromem, klepání na kurník, sic o půlnoci, ale nahlížení do komína, vodní hladiny či vědra s vodou však již připomíná práci s magickými zrcadly.

Čeněk Zíbrt ve svém Seznamu pověr a zvyklostí upozorňuje i na zvyk lití olova, který si jinak spojujeme spíše se Štědrým večerem. Ovšem otazníky nejen u ochránců zvířat pak jistě vzbudí i tamtéž popsané rituální zahrabání živé žáby do mraveniště. K věštbě se v tomto případě nepoužívají tvary vzniklé prudce zchlazeným olovem, ale kůstky nebohého obojživelníka.

Je vidět, že česká vesnice 18. století v jizbě opečovávala svatý kout, ale v kuchyni se pod pokličkami stále vařilo podle pohanských receptur.

